

καὶ πρὸς ὄρεσιν ἕσθαι τῆς μισοτικῆν, ἀλλ' μεταξὺ ἄ
 φαμεν ἢ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐπιπέσεως, ὅσας
 καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. ἔστι δὲ, τὸ μὲν εἰπεῖν οὐ-
 πως, ἀλλ' ἄλλος μὲν, οὐδὲν δὲ σαφές· καὶ γὰρ ἐν
 ταύτῃ δὴσιν ὅτι μάλιστα ἀπὸ ὅσων ὄρεσιν ὄρε-
 σήμην, πῶς το ἀλλ' ἄλλος μὲν εἰπεῖν, ὅτι οὐτὴ ἐλάτ-
 τω δὲ ποτείν, οὐδὲ ῥαδιμαίν, ἀλλ' ἄ τὰ μέσση,
 καὶ ὡς ὀρθὸς λόγος· πῶς δὲ ἴσον ἔχον ἀ-
 πρὸς, οὐδὲν ἀπὸ εἰδὴν πλῆρον· ὅτι ποῖα δὲ περ-
 σφάραται περὸς τὸ σῶμα, εἴ τις εἴποι, ὅτι ὅσα
 ἢ ἐσπερικὴ κελύει, καὶ ὡς ὀ ταυτίω ἔχον.
 διὸ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔξῃς, μὴ μόνον
 δὴσιν ἔστι τῶν εἰρημῶν, ἀλλ' ἄ καὶ διακριτέ-
 νον, τίς τὸ ὄρεσιν ὀρθὸς λόγος, καὶ τούτου τίς ὁ
 ἕσθαι.

Κεφάλαιον 6.

Τὰς δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετὰς διείλετο μὲν,
 καὶ τὰς μὲν, ἔστι τῶν ἠθικῶν ἐφαμὲν· τὰς
 δὲ, τῆς διανοίας. ἀπὸ μὲν οὐκ ἔστι ἠθικῶν
 διακριτέων, ἀπὸ δὲ τῆς λογικῶν, ἀπὸ ψυ-
 χῆς περὸς τὸν εἰπόντες, λέγομεν οὕτως· ἀρ-
 τετον μὲν οὐκ ἐλέγην δύο ἔστι μέρη τῆς ψυ-
 χῆς, τὸ, τὸ λόγον ἔχον, καὶ τὸ ἄλογον· νεὸν δὲ
 ἀπὸ τῆς λόγον ἔχοντος, τὸν αὐτὸν ἔργον δια-
 ρετέον. καὶ ἐπισημαίνω δύο τὰ λόγον ἔχοντα, ἐν
 μὲν, ὅτι θεωροῦμεν τὰ ταυτίω τῆς ἄνθρωπον, ὡν
 αἰ ἀρχαὶ μὴ ἐνδέχονται δὴσιν ἔχειν· ἐν δὲ
 γὰρ, ὅτι τὰ ἐνδέχονται· περὸς γὰρ τὰ τῆς γῆρας
 ἔπειτα, καὶ τῆς ψυχῆς μορίων ἔπειτα
 τῆς γῆρας, τὸ περὸς ἐκείτηρον περὸς, εἰσὶν
 καὶ δὲ ὁμοιότητά τενα καὶ οἰκειότητα ἢ γνῶ-
 σις ἐπαρχεῖ αὐτοῖς. λέγομεν δὲ τούτων, τὸ
 μὲν, ὅτι ἐπισημαίνον· τὸ δὲ λογιστικόν· τὸ γὰρ
 βουλευτικὸν καὶ λογικὸν ταυτίω οὐδέτις δὲ
 βουλευτικὸν ἀπὸ τῆς μὴ ἐνδέχονται δὴσιν
 ἔχειν. ὡς τὸ λογιστικόν ὄρεσιν ἐν τῇ μέσση τῆ
 λόγον ἔχοντος. λιπτόν ἀπὸ, ἐκείτηρον τού-
 των τίς ἢ βελτίω ἔξῃς. αὐτὸ γὰρ ἀρετὴ ἐκεί-
 τηρον ἢ δὲ ἀρετὴ, περὸς τὸ ἔργον τὸ οἰκειόν.

Τέτα δὲ ὄρεσιν ἐν τῇ ψυχῇ τὰ κῦρεα
 περὸς τῆς καὶ ἀληθείας, ἀσθησις, νοῦς, ὀ-
 ρολῆσις. τούτων δὲ, ἢ ἀσθησις, οὐδεμίαν ἀρ-
 χὴν περὸς τῆς δὴλον δὲ τῆς διανοίας ἀσθη-
 σιν μὲν ἔχειν, περὸς τῆς δὲ μὴ κοινωρεῖν
 ἔστι δὲ ὅτι ἐν διανοία κατὰ τῆς ἀσθησις καὶ
 ἀσθησις, πῶς ἐν ὄρεσιν δὴσιν καὶ φυ-
 σῆ. ὡς τὸ ἐπεσθὴ ἢ ἠθικὴ ἀρετὴ, ἔξῃς περὸς τῆς
 ἀσθησις, ὀρολῆσις βουλευτικῆς

quidam mediocritatum terminus, quas
 inter excessum & defectum esse dicimus,
 cum secundum rectam rationem excite-
 rint. Ac si ita dicamus, verum quidem est,
 non tamen perspicuum: quippe cum in om-
 nibus aliis studiis, circa quæ est scientia,
 verum sit dicere, neque amplius neque
 minus esse elaborandum: neque ociandū,
 sed mediocriter, atque ut recta ratio præ-
 scribit. Sed qui solum hoc habet, nihil am-
 plius cognoscer: verbi causa qualia corpo-
 ri exhibenda sint: si quis dixerit: ea quæ in-
 bet medicina, & sicut is qui ea est prædi-
 catus, statuit. Idcirco oportet etiam circa ani-
 mi habitus non solum verè hoc dictum
 esse, sed etiam determinatum, quantum sit
 recta ratio, quæque eius finitio sit.

CAPVT II.

CVM igitur virtutes animi diuidere-
 mus, alias morum, alias mentis esse
 diximus. Ac de moralibus quidem iam
 differuimus: de reliquis nunc dicamus, si
 prius tamen de anima nonnulla exposue-
 rimus. Superius enim duas esse animæ par-
 tes dictum est, alteram rationis capacem,
 alteram expertem. nunc verò eodem mo-
 do rationis capax diuidenda est. statuan-
 tū: que duæ esse ratione præditæ partes:
 vna, qua eiusmodi res contemplamur,
 quarum principia aliter sese habere non
 possunt: altera, qua ea consideramus, quæ
 esse aliter possunt. Ad ea enim quæ gene-
 re sunt diuersa, cognoscenda, ex animæ
 quoque partibus diuersa genere ea est,
 quæ ad vtrunque cognoscendum est apta.
 siquidem ex similitudine quadam atque
 affinitate cognitio ipsi contingit. Qua-
 rum altera sciendi, altera ratiocinandi fa-
 cilitas dicatur. consultare enim & ratioci-
 nari idem est. at de his quæ non possunt a-
 liter sese habere, consultat nemo. Quare
 ratiocinatrix vna quædam pars est eius ani-
 mæ partis, quæ rationis est capax. Quis
 igitur vtrarum harū optimus habitus sit,
 statuendū est: is enim est vtriusque virtus
 at virtus ad opus propriū spectat. Tria autē
 sunt, quæ in anima actionis, ac veritatis do-
 minium habent: sensus, intellectus, & ap-
 petitus. Sed ex his sensus nullius princi-
 pium actionis est, id quod perspicuum est
 ex eo, quod bestiarū sensum cum habeant,
 actionis participes minime sunt. Quod ve-
 rò in cogitatione affirmatio & negatio est,
 idem in appetitu persequutio est, & fuga.
 Quare cum moralis virtus habitus electivus
 sit, electio verò consultatrix appetitio: